

Tale til Grundlovsfest i Sønderho, 5. juni 2016

Kære medborgere og besøgende.

Som formand for NPV er jeg glad for invitationen til at sige et par ord og byde jer alle velkommen til årets Grundlovsfest i Sønderho.

De fleste, som er her i dag ved sikkert at DKs Riges Grundlov blev underskrevet af Kong Frederik d. 7. d. **5. juni 1849**. Det var en markant lov, der ændrede styreformen i DK fra enevælde til et konstitutionelt monarki. Med flere justeringer, senest i 1963, er Grundloven for os den lovmæssige stadfæstelse af det demokratiske folkestyre, vi er samlet for at fejre her i dag.

Nogle af Grundlovens særlige bestemmelser, er magtens tredeling, med den **lovgivende magt** med kongen/dronningen og Folketinget, i domstolene som **den dømmende magt**, og i regeringen som den **udøvende magt**.

Grundloven sikrer os alle ytringsfrihed og religionsfrihed, selvom DK har en officiel kirke i Folkekirken. Ytringsfriheden er en af grundpillerne i et demokrati, fordi den sikrer fri meningsudveksling. Men det betyder ikke, at man som borger er fri til at sige hvad som helst. Vi står alle til ansvar for vores ytringer. Ytringsfriheden er derfor ikke en ubegrænset frihed. Det er en frihed, der understøtter, at dialog og debat skal kunne rumme meningernes mangfoldighed – vel at mærke på en ordentlig, og ligeværdig måde.

Grundloven sikrer med-borgerskabet. Vi er alle lige i kraft at vores danske statsborgerskab. Statsborgerskabets lighedsprincip og medborgerskab ses blandt andet i en gensidig forpligtigelse til at deltage i demokratiet, dvs. aktivt gennem at bruge sin stemme, hver gang der er valg.

Det er vores Forfatning. Alle andre love skal overholde Grundloven.

En af de nyere love i DK er Loven om Nationalparker fra 2007. Nationalparkloven foreskriver blandt andet, at dannelsen af en nationalpark i DK *ikke* noget, Folketinget (som den udøvende magt) beslutter hen over hovedet på befolkningen. Tværtimod bygger alle danske nationalparker på frivillige aftaler, lokal medindflydelse og **samarbejde**. Det vil jeg vende tilbage til om lidt.

Formålet med, at oprette nationalparker i Danmark er, at **bevare og styrke** vores natur, landskaber og kulturhistoriske værdier. NPV er DKs største og eneste internationale NP.

Vi befinder os i et af Europas mest dynamiske landskaber. Ja der findes faktisk ikke mage til i hele verden! Vadehavet er et universelt enestående og internationalt anerkendt marsk, geest og tidevandsområde med værdier i verdensklasse.

Hvad betyder det at Vadehavets naturværdier er i verdensklasse?

Diversiteten i de mange biologiske og geologiske processer er af **enestående universel værdi**, som er den betegnelse UNESCO anvender i beskrivelsen af Verdensarv. Det er vores fælles opgave, at beskytte og forvalte de mageløse værdier på forsvarlig vis, så Vadehavets vidunder også kan komme fremtidige generationer til gode. Det er Nationalparkens fornemmeste opgave.

Vadehavet binder os uløseligt sammen med vores tyske og hollandske naboer. Her har det såkaldte Trilaterale samarbejde stået på i mere end 30 år! Her er der en lang tradition for at ville passe på ganske enestående natur, at styrke viden om den diversitet og mangfoldighed, der i århundreder har præget Vadehavet, og den måde vi som mennesker har indrettet vores liv på.

Her i Vadehavet kan vi lære noget om klimaforandringer, og rettidig omhu.

Her er der livskvalitet – uanset om man er en af de mere end 12 mio trækfugle, der hvert forår og efterår furagerer i Vadehavet, eller én af os, der er her i dag. Vi, der har valgt at bo, hvor der er højt til loftet, og hvor det maritime udsyn står malet i manges blik.

Her er der talent, nysgerrighed og livsglæde. Det var måske netop var de værdier, som vores forfædre var drevet af: At ville det større, at passe på det nære, og aldrig lade sig begrænse af omskifteligt vand, vejr og vind.

Her er det muligt at opleve og forstå de fantastiske naturlige dynamikker, der hele tiden er i spil.

Det skildrer kunstnerne på betagende vis i deres billeder. Det ser vi i sangenes lyrik, kniplingens detaljer, i husflidsarbejde, og det hører vi i folkemusikkens toner.

Her der det værd at bo og besøge!

Jeg er ikke i tvivl om, at Sønderho kan ses som et eksempel på alle de grundlæggende, og enestående værdier – både de, som UNESCO anvender i beskrivelsen af Verdensarv. Og de værdier, der er stadfæstet i Grundloven som fundament for et velfungerende demokrati.

Med Sønderhos, og Fanøs, stolte søfartstraditioner, var interessen for 'det fremmede' en del af hverdagen. Her drog man ud, udvekslede meninger og holdninger. Og mange af disse udvekslinger blev vendt med andre medborgere her på 'Børsen', når sømændene vendte tilbage til deres kære efter kortere eller længere ophold i det fremmede.

Her var der næppe de store fordomme om, hvordan vi ventede, at de fremmede skulle være. Ej heller en herskende forestilling om, at de helst skulle være lige som os. Måske snarere tværtimod.

Nysgerrigheden bragte ny viden, nye måder at handle på, indsigt i nye måder at kommunikere på – uantastet, at ikke alle talte samme sprog.

Leif Panduro skrev i 1962 en novelle, med titlen "Uro i forstæderne". På satirisk, samfundskritisk vis, beskriver han et tidsløst, højaktuelt emne - nemlig danskernes forhold til det fremmede.

Novellen handler om hvordan en mørk fremmed flytter ind i det pæne kvarter. De meget ens, lyse beboere var bange for, at den mørke ville æde dem!

De havde alle en *forneemmelse* af, at der var noget med ham. De var på vagt! Han så ikke bare anderledes ud, men han tog også deres faste pladser i toget, på vej ind til arbejdet i byen.

Fornemmelsen af det anderledes tog til. De forsøgte selvfølgelig stadig at smile tilbage, når han smilede til dem, selvom det var svært at holde masken.

Til sidst var de alle så bange for den fremmede, for det der kunne ske, at de flyttede sammen i et hus. Her blev de enige om, at noget skulle gøres!

Derfor listede de sig ned til hans hus en tidlig morgen, sagde til ham, at de godt var klar over at han var kannibal. Og så slog de ham ihjel og spiste ham!

Da jeg selv flyttede til Fanø for godt 13 år siden, sagde en af mine nye kolleger på SDU i Esbjerg, at det var nok en god ide, for "de var også lidt særlige, dem på Fanø".

Den særlighed er, som jeg nævnte tidligere, et fantastisk eksempel på hvordan vores Grundlovsfæstede værdier som demokrati, med-borgerskabet, virker i praksis i Sønderho, og på Fanø i det hele taget. Her kærer man sig om hinanden, det nære, uden at udsynet lader sig begrænse af øens størrelse.

Som Svend Tougaard, formand for Nationalparkrådet forleden sagde efter en rejse i udlandet: "Det er bare så dejligt, at komme tilbage til Vadehavet, hvor man kan strække blikket ud".

Her er det NPVs vigtigste opgave at sikre, at udviklingen af vores unikke område sker på et bæredygtigt grundlag. Hertil kan jeg forsikre om at ingen af vores tiltag sker på baggrund af *fornemmelser*, eller politisk mavefølelse, men på videnskabelige eller veldokumenterede grundlag.

Lad mig først understrege, at den opgave kan ingen løfte alene. Det handler om at **samarbejde**, ud fra en præmis om, at helheden er større end summen af dens enkelte dele.

NPVs bestyrelse har vedtaget, at vores strategiske rolle er at **facilitere samarbejde og partnerskabsprojekter**, med NST, kommunerne, og det grænseoverskridende nationalparkarbejde, og med de borgere, der vil bidrage med større eller mindre projekter i NPV.

NPVs partnere er i høj grad nøglen til, at vi kan opretholde en høj kvalitet, og udvikle Verdensarv Vadehavet på en bæredygtig måde. Eksempelvis går NPVs fødevarerproducenter ikke på kompromis med hvad et ægte NP produkt er. Produktet skal have sin oprindelse i Nationalparken, og i vid udstrækning forarbejdes her. Det giver gode arbejdspladser, som ikke kan flyttes ud.

Det handler om formidling i Verdensklasse, og her spiller I, og vores dygtige naturvejledere i **Vadehavets Formidler Forum** en afgørende rolle i, at vores besøgende får uforglemmelige oplevelser.

Igennem gode samarbejdsrelationer, tillid og tålmodighed kan vi skabe mere og bedre natur. Og en mere mangfoldig kultur, og bedre turisme- og fritidsoplevelser. For det er jo netop i samarbejdet, at gode fællesskaber og naturligt ejerskab til NPV opstår. Det er nogle af de allervigtigste grundpiller i bæredygtig udvikling.

Tak for jeres fremmøde. Nyd Grundlovsdagen i Sønderho. Husk at dele jeres gode oplevelser i Nationalparken med de, I holder af. Og med alle de 'fremme-

de', som kan være med at til passe på vores fælles Verdensarv, til glæde & gavn for både nuværende og fremtidig generationer.